

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2002
IV. volební období

122

Vládní návrh

na vydání

kterým se mění zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů

V l á d n í n á v r h

ZÁKON
ze dne 2002,

kterým se mění zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. 165/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb., zákona č. 134/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 136/1996 Sb. a zákona č. 133/1997 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 1 se slova „, zejména vlastní prací“ zrušují.
2. V § 1 se za odstavec 2 vkládají nové odstavce 3 a 4, které včetně poznámek pod čarou č. 11a až 11f znějí:

„(3) Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí

- a) aktivní snaha o zvýšení příjmu vlastní prací,
- b) řádné uplatnění zákonných nároků a pohledávek, zejména nároku na dávky nemocenského pojištění (péče), dávky důchodového pojištění (zabezpečení), dávky státní sociální podpory, výživné a příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce podle zvláštního zákona^{11a)} a uplatnění nároků z pracovních nebo obdobných vztahů,
- c) prodej nebo jiné využití movitého a nemovitého majetku.

(4) Splnění podmínky spočívající v prodeji nebo jiném využití movitého a nemovitého majetku podle odstavce 3 písm. c) se nevyžaduje

- a) u movitých věcí sloužících k provozu domácnosti a spotřebě jejích členů, a to v ceně a množství, které odpovídá obvyklému vybavení domácnosti; při posuzování jednotlivých věcí se přihlíží též k věku a zdravotnímu stavu členů domácnosti,
- b) u nemovitosti nebo bytu, které občan využívá k přiměřenému trvalému bydlení,
- c) u kompenzačních a technických pomůcek osob s těžkým zdravotním postižením, poskytnutých podle zvláštního právního předpisu,^{11b)}
- d) u prostředků zdravotnické techniky,
- e) u úprav a vybavení, na jejichž pořízení byl poskytnut příspěvek podle zvláštního právního předpisu,^{11c)}
- f) u motorového vozidla, na jehož zakoupení, celkovou opravu nebo zvláštní úpravu byl poskytnut příspěvek podle zvláštního právního předpisu,^{11d)}
- g) u motorového vozidla, na jehož provoz pobírá osoba oprávněná nebo osoba společně posuzovaná podle zvláštního právního předpisu^{11e)} příspěvek na provoz motorového vozidla podle zvláštního právního předpisu,^{11f)}
- h) u finanční částky tvořící část příjmu, která se nezapočítává do příjmu v souladu s odstavcem 7.

Příslušný orgán může kromě předmětů uvedených v písmenech a) až h) nevyžadovat pro účely zvýšení příjmu vlastním přičiněním takové využití majetku, které by pro občana znamenalo nepřiměřenou tvrdost.

^{11a)} § 85 a násl. zákona o rodině.

^{11b)} § 33 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

^{11c)} § 34 vyhlášky č. 182/1991 Sb.

^{11d)} § 35 vyhlášky č. 182/1991 Sb.

^{11e)} § 4 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění zákona č. 118/1995 Sb.

^{11f)} § 36 vyhlášky č. 182/1991 Sb.“.

Dosavadní odstavce 3 až 5 se označují jako odstavce 5 až 7.

3. V § 1 odst. 5 se vkládá nové písmeno d), které včetně poznámky pod čarou č.11g zní:

„d) občan osobně, celodenně a řádně pečujícího o osobu blízkou nebo jinou, který je příjemcem příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu podle zvláštního zákona;^{11g)} obdobně se posuzuje též občan, který nemá nárok na tento příspěvek pouze z důvodu výplaty vdovského nebo vdoveckého důchodu,

^{11g)} § 80 a násl. zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č.133/1997 Sb. a zákona č. 213/2002 Sb.“.

Dosavadní písmeno d) se označuje jako písmeno e).

4. V § 1 se na konci odstavce 7 doplňuje věta: „Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky podle zvláštního zákona^{3a)} a mzdové nároky zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele podle zvláštního zákona^{3b)} se pro účely posouzení sociální potřeby občana a rozhodnutí o výši dávek podle tohoto zákona započítávají ve výši 70 %.“.

Poznámky pod čarou č. 3a a 3b znějí:

^{3a)} § 6 odst.1 a 10 zákona o daních z příjmů.

^{3b)} Zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů.“.

5. V § 2 odst. 1 se slova „o 600 Kč měsíčně“ nahrazují slovy „měsíčně o částku, kterou pro jednotlivé typy diet stanoví Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhláškou.“.

6. V § 3 odst. 2 se středník a část věty za středníkem zrušují.

7. V § 3 odst. 3 a v § 8a odst. 2 se slova „§ 1 odst. 3“ nahrazují slovy „§ 1 odst. 5“.

8. V § 4 odst. 1 se věta druhá zrušuje.

9. V § 4 odst. 3 se za slova „(společně posuzovaných osob)“ vkládají slova „ , k výši příjmu“ a slova „ , popřípadě též k tomu, zda občan (společně posuzované osoby) uplatnil nároky uvedené v odstavci 1 větě druhé“ se zrušují.

10. Za § 5 se vkládá nový § 5a, který zní:

„§ 5a

(1) Žadatel o dávku sociální péče nebo příjemce dávky sociální péče je povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, dát písemně souhlas k ověření těchto skutečností a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav. Tato povinnost platí obdobně pro společně posuzované osoby.

(2) Nesplní-li žadatel o dávku, příjemce dávky nebo společně posuzovaná osoba ve stanovené lhůtě povinnosti uvedené v odstavci 1, může být po předchozím upozornění žádost o dávku sociální péče zamítnuta, výplata dávky sociální péče zastavena nebo dávka sociální péče odejmuta.“.

Čl. II

Přechodné ustanovení

Pokud bylo řízení o dávku sociální péče poskytovanou z důvodu sociální potřebnosti pravomocně ukončeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a dávka k tomuto dni nadále náleží, příslušný orgán posoudí nárok na dávku a její výši podle čl. I nejpozději do šesti měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Při posuzování podle předchozí věty si příslušný orgán vždy vyžádá písemný souhlas oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných s ověřováním skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši. V případě, že by podle nové právní úpravy měla náležet vyšší dávka, zvýší se dávka též za období ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona do dne nového rozhodnutí a rozdíl ve výši dávky se doplatí; ostatní změny v nároku a výši dávky se provedou nejdříve ode dne nového rozhodnutí.

Čl. III

Předseda vlády se zmocňuje, aby ve Sbírce zákonů vyhlásil úplné znění zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, jak vyplývá z pozdějších zákonů.

Čl. IV

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

D ů v o d o v á z p r á v a

Obecná část:

Zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociální potřebnosti“), upravuje poskytování dávek občanům s nedostatečnými příjmy, a to ve vazbě na částky životního minima. Při posuzování nároku na dávku se zkoumají příjmy občana a osob s ním pro tyto účely společně posuzovaných a jejich snaha zvýšit si příjem vlastním přičiněním, zejména vlastní prací. Návrh novely zákona o sociální potřebnosti směřuje k zajištění větší motivace k práci příjemců dávek sociální péče podle zákona o sociální potřebnosti. Zásadní navržená změna spočívá v principu hodnocení příjmu při posuzování plnění podmínek sociální potřebnosti i při stanovení výše dávek sociální péče poskytovaných podle zákona o sociální potřebnosti (dále jen „dávky sociální potřebnosti“). Pracovní příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky podle zákona o daních z příjmů a mzdový nárok poskytovaný podle zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, se navrhuje započítávat pro uvedené účely jen ze 70 %. Podle dosavadní právní úpravy přijetí zaměstnání s nízkou mzdou může znamenat, že tento občan získá celkový příjem stejný či nižší než vyplácené sociální dávky, a tato skutečnost znamená malou motivaci některých příjemců dávek o získání práce skutečně usilovat. Proto se navrhuje zavedení principu, který zajistí, že bude výhodnější přijmout práci i za nižší mzdu. Potřeba zvýšit motivaci k práci byla a je ve vztahu k systému těchto dávek opakovaně zdůrazňována ze strany OECD. Jedná se tedy o akceptaci požadavků, aby sociální dávky byly „employment friendly“.

Další navržené úpravy směřují ke zpřesnění podmínek, za kterých nelze dávku sociální potřebnosti přiznat proto, že si občan může zvýšit příjem vlastním přičiněním, a to nejen vlastní prací, ale též uplatněním zákonných nároků a využitím majetku. Současná právní úprava dává v tomto ohledu příliš velký prostor správnímu uvážení orgánů poskytujících tyto dávky a praxe jednotlivých úřadů je mnohdy velmi odlišná. Významné je v tomto smyslu zejména bližší vymezení pojmu „zvýšení příjmu vlastním přičiněním“, neboť peněžitá či věcná pomoc ze státních prostředků by měla být poskytována skutečně jen těm občanům, kteří si uvedeným způsobem nemohou zvýšit příjem. Situace, za kterých příslušný orgán může zamítnout žádost o poskytnutí dávek sociální péče s odůvodněním, že si může zvýšit příjem vlastním přičiněním, jsou v zákoně explicitně uvedeny. Zároveň je v zákoně stanoveno, kdy nelze po žadateli požadovat zvýšení příjmu vlastní prací (věk, zdravotní stav apod.). V návaznosti na novelizaci zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, provedenou s účinností od 1. července 2002 zákonem č. 213/2002 Sb., která nově umožňuje příjemci příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu v omezeném rozsahu vykonávat výdělečnou činnost, se navrhuje doplnit ustanovení vylučující u některých osob zkoumání, jestli si mohou zvýšit příjem vlastní prací; možnost zvyšovat si příjem vlastní prací musí zůstat jen možností, nikoli povinností pečující osoby, a tak se obecně podmínka, že si tyto osoby nemohou zvýšit z důvodu péče příjem vlastní prací, bude považovat za splněnou.

Podle platné právní úpravy se při posuzování sociální potřebnosti zkoumají sociální a majetkové poměry osob, a to ve vztahu ke zjišťování možnosti zvýšit si příjem vlastním přičiněním, včetně využití majetku; výslovně je chráněna jen nemovitost nebo byt sloužící k trvalému bydlení. Navrhuje se zajistit výslovně ochranu též u dalšího majetku a nadále se ponechává určitý prostor správnímu uvážení orgánu rozhodujícího o dávce z důvodu sociální potřebnosti.

Předložený návrh zákona řeší rovněž problémy spojené s dietním stravováním sociálně potřebných občanů. Navrhuje se, aby v ustanovení § 2 odst. 1 zákona o sociální potřebnosti byla vypuštěna jednotná částka 600 Kč, o niž se zvyšuje v případě jakékoli diety částka potřebná k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb; ministerstvo bude zmocněno stanovit vyhláškou diferencované částky podle jednotlivých typů diet, o něž se zvyšuje částka životního minima. Navrhovaný systém bude pružnější a umožní respektovat rozdíly v návrzích na různé typy dietního stravování.

Nově se s ohledem na princip motivace k práci a prokázání vlastního přičinění stanoví povinnost občana osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, dát souhlas s ověřením těchto skutečností a dostavit se osobně na výzvu příslušného orgánu, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky (to bude platit i pro všechny společně posuzované osoby). Současně se stanoví sankce za nesplnění uvedených povinností. Dosud tyto povinnosti nejsou v zákoně o sociální potřebnosti stanoveny, částečně se dají dovozovat pouze z § 106 zákona o sociálním zabezpečení.

Z hlediska finančních dopadů na státní rozpočet nelze přesně kvantifikovat nárůst finančních prostředků z titulu úpravy některých podmínek, směřujících k motivaci k práci. Lze odhadnout, že na jedné straně může dojít k nárůstu počtu příjemců dávky sociální potřebnosti v závislosti na hodnocení příjmu z výdělečné činnosti ze 70 %, na druhé straně se však v důsledku zkoumání snahy o zvýšení příjmu vlastním přičiněním podle navržené úpravy očekává snížení počtu příjemců dávky sociální potřebnosti. K nárůstu výdajů státního rozpočtu formou účelově určené dotace na dávky sociální péče obcím v rámci finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí však dojde v souvislosti s navrhovanou úpravou částek, o které se zvyšuje životní minimum v případě zvýšených nákladů na dietní stravování, a to především u osob s onemocněním celiakií, fenylylketonurií, ale i diabetes mellitus. Po přijetí navržené úpravy však dojde zároveň k tomu, že z kapitoly zemědělství již nebude od účinnosti této úpravy poskytována účelová dotace na vybraný sortiment potravin pro bezlepkovou a bezbílkovinnou dietu ve výši 7 mil. Kč v ročním vyjádření. Obce, které rozhodují o dávkách sociální péče a tyto dávky vyplácejí, budou občanům, kteří splní podmínky sociální potřebnosti pro přiznání těchto dávek, vyplácet dávky v odpovídající výši, zohledňující i zvýšené částky životního minima z důvodu dietního stravování. Navržené částky jsou odvozeny od výsledků grantové studie zpracované kolektivem odborníků pod vedením prof. Anděla v roce 1995 s tím, že do jejich výše je promítnuto i odhadované zvýšení cen dietních potravin k současnému datu. Předpokládá se, že finanční dopad uvedené úpravy bude činit v ročním vyjádření 70 mil. Kč a se započtením dosavadní uvedené účelové dotace ve výši 7 mil. Kč tak činí faktický finanční dopad na státní rozpočet 63 mil. Kč.

Náklady na poskytování dávek podle zákona o sociální potřebnosti jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Proto změny v dosavadní právní úpravě nebudou mít dopad na ostatní veřejné rozpočty ani na hospodářské subjekty.

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s právním řádem České republiky ani s ústavním pořádkem České republiky. Rovněž není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. Navrhované změny právní úpravy nejsou právem ES upraveny, proto věcný rozsah novely není v rozporu s právem ES.

Opatření ke zvýšení motivace příjemců dávek sociální péče k práci obsažená v návrhu zákona už Česká republika dávno avizovala do OECD a EU v rámci oficiálních jednání a ze

všech institucí bylo toto opatření podpořeno a doporučováno. Ve spojení s dalšími motivačními prvky obsaženými v návrhu zákona je návrh zákona též v souladu s doporučeními Společného zhodnocení politiky zaměstnanosti (JAP).

Zvláštní část:

K čl.I

K bodu 1:

Jednou z podmínek sociální potřebnosti je skutečnost, že si občan nemůže zvýšit příjem vlastním přičiněním. Dosavadní text § 1 odst.1 uvádí, že se jedná zejména o zvýšení příjmu vlastní prací, což je pouze jedna z možností zvýšení příjmu vlastním přičiněním. Další možnosti lze v určité míře dovodit pouze z § 3 odst. 2 a § 4 odst. 1 a z hlediska vlivu na výši dávky z § 4 odst. 3. Proto se navrhuje vypustit slova „zejména vlastní prací“ a připojit nový odstavce 3 vymezující možnosti zvýšení příjmu vlastním přičiněním, které lze po žadateli o dávku a po osobách s ním společně posuzovaných požadovat.

K bodu 2:

Nově navržený odstavce 3 vymezuje pojem zvýšení příjmu vlastním přičiněním. Vychází z předpokladu, že stát by měl poskytovat finanční pomoc především těm osobám, které nemají možnost zvýšit si příjem vlastní prací, využitím majetku nebo uplatněním zákonných nároků.

První možností je aktivní snaha o zvýšení příjmu vlastní prací. Přitom již ve stávajícím textu (dosavadní § 1 odst. 3) je pamatováno na situace, kdy po občanu vzhledem k věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných uvedených důvodů nelze zvýšení příjmu vlastní prací požadovat. Pokud by však takový občan přesto příjem z výdělečné činnosti měl, má tato skutečnost vliv na nárok na dávku a její výši.

Výslovně se navrhuje stanovit, že občan nebude uznán za sociálně potřebného, pokud řádně neuplatní své zákonné nároky a pohledávky, tj. neučiní takové kroky, které mohou vést k získání finančních prostředků, např. podání žádosti o dávku, podání návrhu soudu na určení výživného apod. Mezi tyto úkony lze počítat i návrhy na exekuci. Dosud lze ke skutečnosti, že občan své zákonné nároky neuplatnil, ve smyslu § 4 odst.1 a 3 pouze přihlédnout při stanovení výše dávky. Mimoto v dosavadní právní úpravě je výčet zákonných nároků, které by měl občan uplatnit, taxativní, a tím např. neobsahuje požadavek na uplatnění nároků z pracovních nebo obdobných vztahů. Navrhuje se výslovně uvést nejběžnější zákonné nároky, které přicházejí v úvahu. Pokud posuzovaný občan své zákonné nároky a pohledávky řádně uplatní, má se za to že vyvinul úsilí ke zvýšení příjmu vlastním přičiněním – výsledkem není totiž vždy plnění, popřípadě plnění v požadovaném rozsahu.

Další možností zvýšení příjmu vlastním přičiněním je využití movitého a nemovitého majetku. Stávající právní úprava v tomto smyslu obsahuje pouze v § 3 odst. 2 možnost nepovažovat občana za sociálně potřebného s ohledem na celkové sociální a majetkové poměry, aniž blíže stanoví, jaké majetkové poměry jsou tomu na překážku, pouze výslovně vylučuje z požadavku možnosti zajištění jeho výživy a ostatních základních osobních potřeb a nezbytných nákladů na domácnost prodej nebo pronájem nemovitosti nebo bytu, který žadatel o dávku (osoba společně posuzovaná) využívá k přiměřenému trvalému bydlení. Navrhuje se výslovně stanovit, že jednou z podmínek uznání občana za sociálně potřebného je skutečnost, že nemá majetek, jehož prodejem nebo využitím by si mohl zvýšit příjem; stanovuje se současně majetek, jehož prodej nebo jiné využití nelze po občanu vyžadovat. Výjimkou přímo

stanovenou zákonem je majetek tvořící obvyklé vybavení domácnosti a jako dosud se chrání přiměřeně bydlení, tj. byt nebo nemovitost sloužící k přiměřenému trvalému bydlení. Dále jde o zdravotní techniku a další majetek nezbytný z důvodu zdravotního postižení.

Orgánu rozhodujícímu o dávce se dále dává prostor pro vyloučení dalšího majetku, jehož prodej nebo jiné využití by bylo pro posuzované osoby nepřiměřenou tvrdostí. Takovým majetkem by například mohly být některé osobní věci, které nelze zařadit mezi obvyklé vybavení domácnosti, ale mající význam například s ohledem na přípravu na budoucí povolání nebo výkon výdělečné činnosti – přitom obecně tyto věci v zákoně není vhodné vyloučit, neboť v konkrétních případech by mohlo být jejich vyloučení neodůvodněné, ať již z hlediska množství nebo vysoké ceny (například automobil sloužící k výkonu výdělečné činnosti v luxusním provedení).

Ze stávajícího § 1 odst. 2 lze i nadále dovodit, že možnosti zvýšení příjmu vlastním přičiněním se zkoumají nejen u žadatele o dávku, nýbrž též u osob s ním společně posuzovaných (manželka, nezaopatřené děti a jiné osoby).

K bodu 3:

Do ustanovení, v němž je výčet osob, u nichž se nezkoumá, jestli si mohou zvýšit příjem vlastní prací, se navrhuje doplnit občany, kteří osobně, celodenně a řádně pečují o blízkou nebo jinou osobu a jsou proto příjemci příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu, a dále občany, kteří na tuto dávku nemají nárok pouze z důvodu výplaty vdovského nebo vdoveckého důchodu. Obdobně je v dosavadní právní úpravě, písmenu c), uveden rodič pečující celodenně osobně a řádně o dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené. Uvedené doplnění znamená, že se u uvedených osob nezkoumá možnost zvýšení příjmu vlastní prací a obecně se vychází z toho, že si příjem vlastní prací z důvodu péče zvýšit nemohou. Pokud však ve skutečnosti příjem z výdělečné činnosti mají (obdobně jako je tomu u ostatních občanů uvedených v odstavci 5), tak se pro účely posouzení sociální potřeby k tomuto příjmu samozřejmě přihlíží a tento příjem ovlivňuje přiznání a výši dávky podle zákona o sociální potřebnosti. Pečující osoby zpravidla splňují podmínky pro poskytování příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu podle zákona sociálním zabezpečení a novelizací provedenou zákonem č. 213/2002 Sb. je těmto osobám od 1. července 2002 umožněno bez ztráty nároku na uvedený příspěvek vykonávat v omezeném rozsahu výdělečnou činnost, což však neznamená povinnost těchto osob výdělečnou činnost vykonávat.

K bodu 4:

Přijetí zaměstnání s nízkou mzdou u příjemce dávky sociální péče podle dosavadní právní úpravy může znamenat, že získá celkový příjem stejný či nižší než předtím vyplácené sociální dávky. Navrhuje se zavedení principu, na základě kterého bude výhodnější přijmout práci i za nižší mzdu, protože pracující občané budou bonifikováni zvýhodněným zápočtem příjmu pro posouzení jejich sociální potřeby a event. rovněž v rámci posouzení jejich celkových sociálních a majetkových poměrů v rámci správního uvážení správního orgánu. Ten, kdo pracuje a snaží se, musí se mít v zásadě lépe než ten, kdo nepracuje a je jen pasivním příjemcem dávek. Musí být výhodnější přijmout i hůře placenou práci, než připustit či usnadnit účelové jednání občana, které by zajistilo setrvání v systému a pobírání dávek sociální potřeby. Současně se vychází z principu, že pracující občan (pracující občan – příjemce sociálních dávek) má vyšší náklady než pouhý příjemce sociálních dávek. Navržené příjmy získané z přímé pracovní činnosti, jejichž výše bude započítávána jen ze 70 %, postihují situace, ve kterých má smysl klienta motivovat.

K bodu 5:

Navrhuje se upravit text § 2 odst. 1 zákona o sociální potřebnosti vypuštěním jednotné částky, o níž se na základě doporučení příslušného odborného lékaře zvyšuje v případě jakékoli diety částka potřebná k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. Do ustanovení se zároveň doplňuje zmocnění pro Ministerstvo práce a sociálních věcí k vydání vyhlášky, ve které stanoví diferencované částky podle jednotlivých typů diet, o něž se zvyšuje částka životního minima. Přitom navrhovaná nejnižší částka, o níž se z důvodu dietního stravování bude zvyšovat částka životního minima, je o 50 Kč vyšší, než dosavadní jednotné zvýšení pro všechny druhy diet, a tak nedojde změnou právní úpravy ke snížení příjmu u žádného z dosavadních příjemců dávky sociální potřebnosti poskytované s přihlédnutím ke zvýšeným nákladům na dietní stravování.

K bodu 6:

Vypouští se část textu ustanovení týkající se majetkových poměrů občana, jímž se chrání při posuzování majetku přiměřeně trvalé bydlení příjemce dávky sociální potřebnosti, neboť tato úprava bude nově obsažena v § 1 odst. 4 zákona (bod 2. čl. I návrhu zákona).

K bodu 7:

V návaznosti na změnu označení odstavců vyplývající z bodu 2 je nezbytné upravit též odkazy v § 3 odst. 3 a v § 8a odst. 2.

K bodu 8:

Vypouští se část ustanovení, v němž bylo příslušnému orgánu poskytujícímu dávku sociální potřebnosti uloženo přihlížet k tomu, zda žadatel o dávku (osoba společně posuzovaná) uplatnil své zákonné nároky, neboť tato úprava je nově obsažena v § 1 odst. 3 zákona (bod 2. čl. I návrhu zákona) s tím, že již nejde jen o „přihlédnutí“, nýbrž jednu z podmínek uznání občana za sociálně potřebného.

K bodu 9:

Při stanovení výše dávky bude úřad stejně (jako dosud) vedle částek životního minima přihlížet též ke skutečným odůvodněným nákladům potřebným k zabezpečení základních životních potřeb. Výslovně se stanoví, že se přihlíží též k výši příjmu posuzovaných osob, i když princip doplňování příjmu do potřebné výše platí i podle dosavadní právní úpravy a lze ho dovodit z § 4 odst. 1. Vypouští se část textu umožňující při stanovení výše dávky přihlížet k uplatnění zákonných nároků, neboť tato skutečnost se zjišťuje pro nárok na dávku.

K bodu 10:

Současná právní úprava obecně řeší povinnosti příjemce dávky sociální péče v § 106 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Z hlediska dávek poskytovaných podle zákona o sociální potřebnosti je však nezbytná širší a aktivní součinnost občana s příslušným správním orgánem. Žadatel o dávku současně s podáváním žádostí osvědčuje některé skutečnosti a nově se jak jemu, tak i společně posuzovaným osobám stanoví povinnost dát písemný souhlas s ověřováním rozhodných skutečností (např. ověření výše příjmu u zaměstnavatele apod.). K ověřování rozhodných skutečností přitom může být občan vyzván kdykoli též po přiznání dávky – tedy jako příjemce dávky (obdobně společně posuzovaná osoba). Současně se stanoví sankce za nesplnění uvedených povinností, a to zamítnutí žádosti o dávku, zastavení výplaty nebo odejmutí dávky.

K čl. II:

Uplatněním nové právní úpravy může dojít jak ke zvýšení dávky (výhodnější zápočet příjmu z výdělečné činnosti a některých dalších příjmů), tak k odnětí dávky, například z důvodu majetku, který by příjemce dávky mohl prodat nebo jinak využít, například pronajmout; tento princip platí jednak pro nově přiznávané dávky, jednak pro dávky přiznané podle dosavadní právní úpravy a náležející ke dni nabytí účinnosti zákona. Přejícné ustanovení stanoví pravidla pro přehodnocení dávek přiznaných přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; ukládá příslušným orgánům nové posouzení nároku a výše dávek přiznaných přede dnem nabytí účinnosti zákona nejpozději do šesti měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona. Výslovně se stanoví povinnost příslušného orgánu vyžádat si souhlas s ověřováním rozhodných skutečností též u dávek přiznaných přede dnem nabytí účinnosti zákona. Aby nedošlo k poškození příjemců dávek tím, že k přepočtu dojde např. až několik měsíců po dni nabytí účinnosti zákona, přechodné ustanovení zaručuje doplacení dávky ode dne nabytí účinnosti zákona. Jiné zpětné úpravy v nároku na dávku nebo její výši (např. odejmutí dávky) se výslovně vylučují.

K čl. III:

S ohledem na skutečnost, že zákon o sociální potřebnosti již byl mnohokrát a zásadním způsobem novelizován, navrhuje se vyhlášení jeho úplného znění.

V Praze dne 30. října 2002

předseda vlády
PhDr. Vladimír Špidla v.r.

ministr práce a sociálních věcí
Ing. Zdeněk Škromach v.r.

Pracovní návrh

VYHLÁŠKA

ze dne.....

kteřou se provádí zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví podle § 2 odst. 1 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění zákona č. ../...Sb. (dále jen „zákon“):

§ 1

(1) Částka potřebná k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb občana stanovená zvláštním zákonem¹⁾ se u osob, jejichž zdravotní stav podle doporučení příslušného odborného lékaře vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování, zvyšuje měsíčně:

a) u diety nízkobílkovinné	o 650 Kč
b) diety nízkobílkovinné při dialýze	o 650 Kč
c) diety pankreatické	o 700 Kč
d) u diety nízkocholesterolové při hypercholesterolemii
a hyperlipoproteinemii	o 700 Kč
e) u diety diabetické	o 800 Kč
f) u diety při onemocnění celiakií a fenylketonurií	o 1800 Kč.

(2) Ve specifických případech zvýšených nákladů na dietní stravování z důvodů diety

- redukční u těžkých vad pohybového ústrojí, kardiovaskulárních onemocnění nebo těžké otylosti (zpravidla po dobu jednoho roku),
- jaterní,
- výživné u stavů po resekci podstatných částí tenkého nebo tlustého střeva, stavů po resekci žaludku, po dobu akutní léčby onkologických onemocnění nebo malnutricí jakékoli etiologie,
- žlučnickové při prokázaných anatomických změnách a při značných funkčních poruchách,

se zvyšuje výše uvedená částka životního minima o částku odpovídající typu diety uvedené v odstavci 1 písm. a) až e), se kterou je taková dieta podle odborného lékaře z hlediska typu onemocnění srovnatelná.

(3) Pokud zdravotní stav občana vyžaduje více typů dietního stravování, zvyšuje se částka potřebná na zabezpečení výživy a ostatních základních osobních potřeb pouze jednou, a to o částku odpovídající té z diet předepsaných posuzovanému občanovi, která je nejvyšší.

§ 2

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem, kterým nabývá účinnosti zákon č. ../..Sb., kterým se mění zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁾ § 3 odst. 2 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu.

§ 1 nařízení vlády č. 333/2001 Sb., kterým se zvyšují částky životního minima.

O d ů v o d n ě n í :

Návrh vyhlášky provádí ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů. Stanoví v návaznosti na uvedené ustanovení tohoto zákona způsob zvyšování částek životního minima při posuzování sociální potřebnosti osob, jejichž zdravotní stav vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování.

K § 1:

Částky zvyšující životní minimum pro posuzování sociální potřebnosti jsou navrženy na základě výsledků projektu „Nezbytné náklady na lékařsky předepsané dietní stravování“ zpracované prof. MUDr. Michalem Andělem a kol. v roce 1995 a důvodové zprávy k usnesení vlády České republiky č. 1027 z 16.října 2000; do výše částek je promítnuto i odhadované zvýšení cen dietních potravin k současnému datu. V případě diet při onemocnění celiakií a fenylketonurií jde o splnění úkolu citovaného usnesení vlády. Dosavadní systém dotace vybraného sortimentu potravin již neodpovídá potřebám této skupiny občanů. Je nezbytné urychleně přijmout navrhovanou diferenciaci, a to s ohledem na vysoké náklady spojené s výživou při onemocnění celiakií a fenylketonurií ve srovnání s náklady na jiné dietní stravování.

Kromě výslovně uvedených typů diet se dává u vážných onemocnění s nezbytností nákladného dietního stravování v odstavci 2 možnost zvýšení částky životního minima o částku odpovídající typu diety uvedené v odstavci 1 písm. a) až e), se kterou je taková dieta podle odborného lékaře z hlediska typu onemocnění srovnatelná.

K § 2:

Účinnost vyhlášky se navrhuje shodná jakou má navrženu novelizace zákona č.482/1991 Sb. obsahující zmocnění k vydání vyhlášky.

**Platné znění zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů,
s vyznačením navrhovaných změn**

Zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti ve znění zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. 165/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb., zákona č. 134/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 136/1996 Sb. a zákona č. 133/1997 Sb.

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

Sociální potřebnost

§ 1

(1) Občan se považuje za sociálně potřebného, jestliže jeho příjem nedosahuje částek životního minima stanovených zvláštním zákonem¹⁾ (dále jen „částky životního minima“) a nemůže si tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním, zejména vlastní prací.

(2) Občané žijící v domácnosti,¹⁰⁾ jejichž příjmy se posuzují podle zvláštního zákona společně¹¹⁾ (dále je „společně posuzované osoby“), se považují za sociálně potřebné, jen jestliže ostatní podmínky sociální potřebnosti stanovené tímto zákonem splňují všechny tyto osoby, s výjimkou osob uvedených v § 3 odst. 3 písm. c).

(3) Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí

- a) aktivní snaha o zvýšení příjmu vlastní prací,
- b) řádné uplatnění zákonných nároků a pohledávek, zejména nároku na dávky nemocenského pojištění (péče), dávky důchodového pojištění (zabezpečení), dávky státní sociální podpory, výživné a příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce podle zvláštního zákona^{11a)} a uplatnění nároků z pracovních nebo obdobných vztahů,
- c) prodej nebo jiné využití movitého a nemovitého majetku.

(4) Splnění podmínky spočívající v prodeji nebo jiném využití movitého a nemovitého majetku podle odstavce 3 písm. c) se nevyžaduje

- i) u movitých věcí sloužících k provozu domácnosti a spotřebě jejích členů, a to v ceně a množství, které odpovídá obvyklému vybavení domácnosti; při posuzování jednotlivých věcí se přihlíží též k věku a zdravotnímu stavu členů domácnosti,
- j) u nemovitosti nebo bytu, které občan využívá k přiměřenému trvalému bydlení,
- k) u kompenzačních a technických pomůcek osob s těžkým zdravotním postižením, poskytnutých podle zvláštního právního předpisu,^{11b)}
- l) u prostředků zdravotnické techniky,
- m) u úprav a vybavení, na jejichž pořízení byl poskytnut příspěvek podle zvláštního právního předpisu,^{11c)}

¹⁾ Zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu.

¹⁰⁾ § 115 občanského zákoníku.

¹¹⁾ § 4 zákona č. 463/1991 Sb.

^{11a)} § 85 a násl. zákona o rodině.

^{11b)} § 33 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

^{11c)} § 34 vyhlášky č. 182/1991 Sb.

- n) u motorového vozidla, na jehož zakoupení, celkovou opravu nebo zvláštní úpravu byl poskytnut příspěvek podle zvláštního právního předpisu,^{11d)}
- o) u motorového vozidla, na jehož provoz pobírá osoba oprávněná nebo osoba společně posuzovaná podle zvláštního právního předpisu^{11e)} příspěvek na provoz motorového vozidla podle zvláštního právního předpisu,^{11f)}
- p) u finanční částky tvořící část příjmu, která se nezapočítává do příjmu v souladu s odstavcem 7.

Příslušný orgán může kromě předmětů uvedených v písmenech a) až h) nevyžadovat pro účely zvýšení příjmu vlastním přičiněním takové využití majetku, které by pro občana znamenalo nepřiměřenou tvrdost.

~~(3)~~ **(5)** Možnost zvýšit si příjem vlastní prací se nezkoumá při posuzování sociální potřeby

- a) poživatele starobního důchodu nebo plného invalidního důchodu,
- b) občana staršího 65 let,
- c) rodiče (osvojitele, občana, který dítě převzal do péče nahrazující péči rodičů, pěstouna) celodenně osobně řádně pečujícího alespoň o jedno dítě do čtyř let věku nebo o dítě starší, které nemůže být umístěno v předškolním zařízení, nebo o tři a více dětí, z nichž alespoň jedno je do deseti let věku a ostatní do patnácti let věku, nebo o dítě, které je podle předpisů o důchodovém pojištění dlouhodobě těžce zdravotně postižené a vyžaduje mimořádnou péči,
- d) občana osobně, celodenně a řádně pečujícího o osobu blízkou nebo jinou, který je příjemcem příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu podle zvláštního zákona;^{11g)} obdobně se posuzuje též občan, který nemá nárok na tento příspěvek pouze z důvodu výplaty vdovského nebo vdoveckého důchodu,**
- ~~e)~~ **nezaopatřeného dítěte; nezaopatřenost dítěte se posuzuje podle předpisů o důchodovém pojištění.²⁾**

~~(4)~~ **(6)** Sociální potřebnost nezletilého občana, který je po skončení povinné školní docházky veden v evidenci uchazečů o zaměstnání⁶⁾ a nemá nárok na hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, se posuzuje obdobně jako sociální potřebnost nezaopatřeného dítěte. Podmínkou je, že nezletilý občan žije v domácnosti s rodiči (rodičem) nebo osvojiteli (osvojitelem).

~~(5)~~ **(7)** Příjmem občana³⁾ se rozumí průměrný měsíční příjem vyplacený v posledních šesti měsících před podáním žádosti o dávku sociální péče. Příjem občana se však zjišťuje ke dni podání žádosti o dávku sociální péče, pokud došlo před podáním žádosti k podstatnému snížení příjmu občana a výše jeho příjmu za posledních šest měsíců nebyla taková, aby s přihlédnutím k tomuto příjmu občan mohl nadále uhrazovat své životní potřeby. **Příjmy ze závislé činnosti, funkční požitky podle zvláštního zákona^{3a)} a mzdové**

^{11d)} § 35 vyhlášky č.182/1991 Sb.

^{11e)} § 4 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění zákona č. 118/1995 Sb..

^{11f)} § 36 vyhlášky č. 182/1991 Sb.

^{11g)} § 80 a násl. zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 133/1997 Sb. a zákona č. 213/2002 Sb.

²⁾ § 20 až 23 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

⁶⁾ § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.

³⁾ § 4 a 5 zákona č. 463/1991 Sb.

^{3a)} § 6 odst. 1 a 10 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů.

Naformátováno

Naformátováno

nároky zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele podle zvláštního zákona^{3b)} se pro účely posouzení sociální potřebnosti občana a rozhodnutí o výši dávek podle tohoto zákona započítávají ve výši 70 %.

§ 2

(1) Jestliže zdravotní stav občana vyžaduje podle doporučení příslušného odborného lékaře zvýšené náklady na dietní stravování, částka potřebná k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb občana stanovená zvláštním zákonem⁴⁾ se při posuzování sociální potřebnosti zvyšuje o 600 Kč měsíčně **o částku, kterou pro jednotlivé typy diet stanoví Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhláškou.**

(2) Částka potřebná k zajištění nezbytných nákladů na domácnost stanovená zvláštním zákonem⁵⁾ se při posuzování sociální potřebnosti občanů, jímž byly přiznány mimořádné výhody III. stupně (průkaz ZTP/P), zvyšuje o 600 Kč měsíčně. U společně posuzovaných osob se zvýšení podle předchozí věty započte nejvýše dvakrát, i když mimořádné výhody III. stupně (průkaz ZTP/P) byly přiznány více osobám žijícím v domácnosti.¹⁰⁾

§ 3

(1) Občan, jehož příjem je vyšší než částky životního minima, se považuje se zřetelem na jeho celkové sociální a majetkové poměry za sociálně potřebného, jsou-li nezbytné náklady na zajištění jeho výživy a ostatních základních osobních potřeb a nezbytné náklady na domácnost stanovené zvláštním zákonem⁵⁾ odůvodněně vyšší a občan nemůže tyto náklady uhradit vlastním přičiněním.

(2) Občan se nepovažuje za sociálně potřebného, i když jeho příjem nedosahuje částek životního minima, jestliže jeho celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mu mohou plně zaručit dostatečné zajištění jeho výživy a ostatních základních osobních potřeb a nezbytných nákladů na domácnost a toto zajištění vlastním přičiněním lze na občanu spravedlivě žádat; ~~na občanu však nelze požadovat prodej nebo pronájem nemovitosti nebo bytu, které užívá k přiměřenému trvalému bydlení.~~

(3) Občan se nepovažuje za sociálně potřebného, i když jeho příjem nedosahuje částek životního minima,

- a) jestliže není v pracovním nebo obdobném vztahu ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není veden v evidenci uchazečů o zaměstnání,⁶⁾ to však neplatí, jde-li o občany uvedené v ~~§ 1 odst. 3~~ **§ 1 odst. 5**, nebo
- b) po dobu, po kterou nemá nárok na hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání z důvodů uvedených v § 14 odst. 1 písm. d) až f) zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 578/1991 Sb., anebo
- c) jestliže nastoupil vojenskou základní (náhradní) službu, civilní službu, výkon trestu odnětí svobody nebo byl vzat do vazby.

(4) Osoba samostatně výdělečně činná nebo spolupracující osoba, jejíž příjem pouze z toho důvodu, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění těchto osob,¹⁵⁾ a nemá

^{3b)} **Zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů.**

⁴⁾ § 3 odst. 2 zákona č. 463/1991 Sb.

⁵⁾ § 3 odst. 3 zákona č. 463/1991 Sb.

⁶⁾ § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.

¹⁵⁾ § 145f zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 307/1993 Sb.

proto nárok na dávky z tohoto pojištění, nedosahuje částek životního minima, se nepovažuje za sociálně potřebnou.

Poskytování dávek sociální péče

§ 4

(1) Občan, který se považuje za sociálně potřebného podle tohoto zákona, se poskytuje jednorázové nebo měsíčně se opakující peněžité nebo věcné dávky k zabezpečení výživy a ostatních základních osobních potřeb a k zajištění nezbytných nákladů na domácnost, popřípadě zvýšených nákladů podle § 2 nebo § 3 odst. 1. ~~Přitom se přihlíží k tomu, zda občan pro zabezpečení svých životních potřeb (životních potřeb nezaopatřených dětí) uplatnil nárok na dávky nemocenského pojištění (péče) nebo důchodového pojištění nebo na dávky státní sociální podpory, s výjimkou takových dávek poskytovaných jednorázově, popřípadě na výživné a příspěvek na výživu podle zákona o rodině.~~

(2) Občan, jehož příjem se podle zvláštního zákona posuzuje společně s dalšími občany,¹¹⁾ se jednorázové nebo měsíčně se opakující peněžité nebo věcné dávky poskytuje k doplnění příjmu všech společně posuzovaných osob.

(3) Při rozhodování o výši jednorázové nebo měsíčně se opakující peněžité nebo věcné dávky se přihlíží k částkám životního minima, ke skutečným odůvodněným nákladům na zabezpečení výživy a ostatních základních osobních potřeb a nezbytných nákladů na domácnost posuzovaného občana (společně posuzovaných osob), **k výši příjmu**“ a k majetkovým poměrům, ~~popřípadě též k tomu, zda občan (společně posuzované osoby) uplatnil nároky uvedené v odstavci 1 větě druhé.~~

§ 5

Příspěvek na výživu dítěte

(1) Nezaopatřenému dítěti, které se považuje za sociálně potřebné a ke kterému povinná osoba nežijící s dítětem v domácnosti¹⁰⁾ neplní vyživovací povinnost stanovenou jí rozhodnutím soudu, náleží příspěvek na výživu dítěte ve výši stanoveného výživného, nejvýše však ve výši rozdílu mezi příjmem dítěte a jeho životním minimem, popřípadě zvýšeným o částku uvedenou v § 2.

(2) Za příjem nezaopatřeného dítěte se pro účely odstavce 1 považuje poměrná část připadající na jednoho člena domácnosti z úhrnu příjmů společně posuzovaných osob podle zvláštního zákona¹⁾ Jestliže na člena domácnosti připadne částka vyšší, než odpovídá jeho životnímu minimu, popřípadě zvýšenému o částku uvedenou v § 2, použije se tato převyšující částka rovnoměrně pro ostatní členy domácnosti, na které připadá částka nižší, než odpovídá jejich životnímu minimu, popřípadě zvýšenému o částku uvedenou v § 2.

(3) Příspěvek na výživu má přednost před přiznáním dávky sociální péče podle § 4.

§ 5a

(1) **Žadatel o dávku nebo příjemce dávky je povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, dát písemně souhlas k ověření těchto skutečností a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav; tyto povinnosti platí obdobně pro společně posuzované osoby.**

(2) Nesplní-li žadatel o dávku, příjemce dávky nebo společně posuzovaná osoba ve stanovené lhůtě povinnosti uvedené v odstavci 1, může být po předchozím upozornění žádost o dávku sociální péče zamítnuta, výplata dávky sociální péče zastavena nebo dávka sociální péče odejmuta.

§ 6

Jestliže rodiče nebo jiné osoby, kterým bylo dítě svěřeno do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, nevyužívají peněžité dávky podle § 4 a 5 ve prospěch dítěte, poskytne se místo peněžité dávky věcná dávka.

§ 7

zrušen

§ 7a

Peněžité dávky podle § 4 a 5 nenáleží po dobu pobytu oprávněného v cizině.

§ 8

Úhrada nákladů sociální péče

(1) Od osoby povinné vyživovat⁹⁾ příjemce dávky sociální péče, jejíž poskytnutí je podmíněno sociální potřebností, se nepožaduje úhrada nákladů, jestliže příjem této osoby nepřesahuje částku 3400 Kč měsíčně. Tato částka se zvyšuje za každou osobu, která je na ni odkázána výživou a jejíž příjem je nižší než 1500 Kč a příjmem této osoby.

(2) Ustanovení odstavce 1 však neplatí, jde-li o plnění vyživovací povinnosti vůči manželu nebo nezaopatřenému dítěti.

(3) Úhrada nákladů se nepožaduje, jestliže povinná osoba řádně platí výživné.

§ 8a

Dávky sociální péče v mimořádných případech

(1) Občanu, který nesplňuje podmínky pro poskytování dávek sociální péče podle tohoto zákona a jemuž hrozí vážná újma na zdraví, může být poskytnuta v nezbytném rozsahu pomoc, a to formou věcné nebo peněžité dávky, popřípadě služby sociální péče.

(2) Občanu, kterému nelze přiznat dávku sociální péče proto, že podmínky stanovené tímto zákonem nesplňují ostatní společně posuzované osoby (§ 1 odst. 2), může být poskytnuta v nezbytném rozsahu pomoc formou věcné nebo peněžité dávky, popřípadě služby sociální péče, nemůže-li občan vlastním přičiněním zajistit nutnou výživu svou a svých dětí a nezbytné náklady na domácnost; ~~§ 1 odst. 3~~ § 1 odst. 5 zde přitom neplatí.

(3) Nezletilému občanu, který nemá trvalý pobyt na území České republiky, může být poskytnuta v nezbytném rozsahu pomoc, jestliže mu hrozí vážná újma na zdraví nebo je

⁹⁾ § 92 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění zákona č. 180/1990 Sb.

ohrožena jeho řádná výchova a pomoc nelze poskytnout podle zvláštních zákonů.¹⁴⁾ Pomoc lze poskytnout formou věcné nebo peněžité dávky, popřípadě služby sociální péče.

Společná a závěrečná ustanovení

§ 9

Zrušují se

1. § 23 odst. 1, § 24, § 42 odst. 1 až 3, § 47 a 50 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení,
2. s působností pro Českou republiku § 92 odst. 5 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.

§ 10

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

¹⁴⁾ Zákon č. 498/1990 Sb., o uprchlících.